

Sygn. akt **III AUa 2197/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak

Sędziowie: SSA Ewa Cyran /spr./

del. SSO Izabela Halik

Protokolant: insp.ds.biurowości Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2015 r. w Poznaniu

sprawy **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

na skutek apelacji **M. K.**

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 27 sierpnia 2014 r. sygn. akt VIII U 5037/13

uchyla zaskarżony wyrok w punktach 2 i 3 i sprawę przekazuje organowi rentowemu do rozpoznania.

del. SSO Izabela Halik	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Ewa Cyran
------------------------	-------------------------	---------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 01.10.2013r., nr (...), znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., stwierdził, że M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. ul. (...) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 01.01.2013r.

W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, że M. K. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. od dnia 01.01.2013r., przy czym dokument zgłoszeniowy (...) został złożony dopiero w dniu 14.02.2013r., tj. po obowiązującym terminie. Od dnia 18.02.2013r. M. K. stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży, natomiast za okres od dnia 23.03.2013r. złożono w organie rentowym wnioski o wypłatę zasiłku chorobowego. Mając na uwadze krótki okres od zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych do powstania niezdolności do pracy organ rentowy wszczął postępowanie wyjaśniające w celu ustalenia zasadności zgłoszenia do

ubezpieczeń społecznych M. K.. Organ rentowy stwierdził, że powodem zawarcia umowy o pracę było uzyskanie prawa do świadczeń pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa. Mając na uwadze brak dowodów potwierdzających faktyczne wykonywanie pracy przez M. K. na rzecz firmy (...) Sp. z o.o. organ rentowy uznał, że fakt podpisania z pracownikiem umowy o pracę nie jest wystarczającą przesłanką do stwierdzenia rzeczywistego nawiązania stosunku pracy. Zawarcie umowy o pracę wywołuje bowiem skutki nie tylko pośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtuje ona stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. W związku z powyższym M. K. nie spełnia warunków do objęcia ubezpieczeniem społecznym od dnia 01.01.2013r. w rozumieniu przepisów art. 6 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Odwołanie od tej decyzji złożyła M. K., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy.

W uzasadnieniu odwołująca wskazała, że powodem wystąpienia w dniu 23.03.2013r. z wnioskiem o wypłatę zasiłku chorobowego, były problemy zdrowotne związane z ciążą, o której dowiedziała się dopiero podczas badania lekarskiego w dniu 07.01.2013r. Odwołująca podejmując zatrudnienie z początkiem stycznia 2013r., a tym bardziej w listopadzie i grudniu 2012r. kiedy poszukiwała pracy, nie miała na celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, lecz znalezienie pracy. Organ w trakcie postępowania nie podjął próby ustalenia rzeczywistej podstawy złożenia wniosku o wypłatę zasiłku chorobowego, w tym w szczególności nie dokonał analizy dokumentacji medycznej odwołującej. Odwołująca podnosiła, że rzeczywiście świadczyła pracę i dopełniła ze swej strony wszelkich obowiązków wymaganych przez prawo od osoby podejmującej pracę na zasadach określonych w kodeksie pracy. W szczególności zawarła umowę o pracę, poddała się badaniom lekarskim, przeszła szkolenie bhp i co najważniejsze wykonywała czynności, które jednoznacznie wskazują, iż realizowała wynikające z zawartej umowy o pracę zobowiązanie wobec pracodawcy jakim było świadczenie pracy na stanowisku windykatorka terenowego.

Sąd Okręgowy – Wydział Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2014r. (sygn. akt VII U 5037/13):

1. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., ul. (...) podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 01 stycznia 2013r.
2. Ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia M. K. w zainteresowanej spółce w wysokości 1600 zł (tysiąc sześćset złotych)
3. W pozostałym zakresie oddalił odwołanie
4. Koszty zastępstwa procesowego stron zniósł wzajemnie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Zainteresowana Spółka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., ul. (...) powstała w dniu 08.04.2011r. i została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...).

Przedmiotem działalności Spółki jest działalność prawnicza, działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe, działalność świadczona przez agencje inkasa i biura kredytowe.

Prezesem zainteresowanej Spółki (...) Sp. z o.o. jest A. Z.. Współwłaścicielem Spółki jest Ł. B..

Z treści umowy o pracę z dnia 31.12.2012r. wynika, że M. K. została zatrudniona w zainteresowanej Spółce od dnia 01.01.2013r. na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 7.000 zł na stanowisku windykatorka terenowego. Jako miejsce pracy wskazano O., ul. (...).

W zaświadczeniu lekarskim z dnia 22.01.2013r. wskazano, że w stosunku do M. K. brak jest przeciwwskazań zdrowotnych do pracy.

W dniu 02.01.2013r. odwołująca odbyła szkolenie wstępne w dziedzinie BHP.

W dniu 02.01.2013r. M. K. odbyła instruktaż stanowiskowy na stanowisku windykatorka terenowego.

M. K. wcześniej pracowała jako konsultant klienta biznesowego w firmie (...). W okresie od 2011 r. do 2012r. odwołująca pracowała w firmie (...), gdzie otrzymywała wynagrodzenie w wysokości około 3.000 zł miesięcznie.

Praca odwołującej w zainteresowanej Spółce (...) Sp. z o.o. miała charakter mobilny, wymagający dotarcia do klientów na terenie całej (...). Odwołująca prowadziła rozmowy telefoniczne i odbywała spotkania z klientami/dłużnikami, zachęcała do spłaty zadłużenia/przygotowywała plany ich regulowania oraz prowadziła kompleksową obsługę procesu windykacji. Do obowiązków M. K. należało: pozyskiwanie klientów, którzy mieli wierzytelności w innych firmach, bezpośrednie wizyty u klientów, przeprowadzanie wywiadów u klienta na miejscu odnośnie dłużników tego klienta, pozyskiwanie informacji o dłużnikach, ustalanie aktualnego miejsca siedziby, pracy, telefonów dłużnika. Wyniki pracy M. K. raportowała Ł. B. jako bezpośredniemu przełożonemu, zdając raz w tygodniu relacje osobiście lub telefonicznie.

Odwołująca M. K. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. od dnia 01.01.2013r., przy czym dokument zgłoszeniowy (...) został złożony w dniu 14.02.2013r.

Od dnia 18.02.2013r. odwołująca stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży, natomiast za okres od dnia 23.03.2013r. złożono w organie rentowym wnioski o wypłatę zasiłku chorobowego.

W 2012r. zainteresowana Spółka wykazała stratę w kwocie 36.849,88 zł.

Odwołująca w 2012r. uzyskała dochód netto w wysokości 19.762 zł.

Zaskarżoną decyzją z dnia 01.10.2013r., organ rentowy stwierdził, że M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. ul. (...) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 01.01.2013r.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok uznając, odwołanie za częściowo uzasadnione.

Sąd Okręgowy zważył, iż z zeznań przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków wynika, że odwołująca faktycznie pracę świadczyła. Odwołująca prowadziła rozmowy telefoniczne i odbywała spotkania z klientami/dłużnikami, zachęcała do spłaty zadłużenia/przygotowywała plany ich regulowania oraz prowadziła kompleksową obsługę procesu windykacji. Do obowiązków M. K. należało: pozyskiwanie klientów, którzy mieli wierzytelności w innych firmach, bezpośrednie wizyty u klientów, przeprowadzanie wywiadów u klienta na miejscu odnośnie dłużników tego klienta, pozyskiwanie informacji o dłużnikach, ustalanie aktualnego miejsca siedziby, pracy, telefonów dłużnika. Wyniki pracy M. K. raportowała Ł. B. jako bezpośredniemu przełożonemu, zdając raz w tygodniu relacje osobiście lub telefonicznie. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie zostało wykazane, iż strony podpisując umowy o pracę miały z góry powzięty zamiar braku wywołania skutków prawnych, co do rzeczywistego świadczenia pracy przez zainteresowaną, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób w błąd. Z ustaleń poczynionych przez Sąd wynika jednoznacznie, iż odwołująca chciała pracować i rzeczywiście swoje obowiązki wykonywała.

Podkreślić należy, iż zainteresowana Spółka jako pracodawca miała prawo sama wybrać kogo zatrudni. Zgodnie z art. 11 Kodeksu pracy nawiązanie stosunku pracy wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika. Przepis ten statuuje zasadę wolności podejmowania pracy przez pracownika, ale także swobodę pracodawcy nawiązania stosunku pracy z wybraną osobą.

Mając na uwadze poczynione rozważania w ocenie Sądu brak jest podstaw, by przyjąć iż oświadczenia o zawarciu umowy o pracę zostały złożone dla pozorów.

Zdaniem Sądu skoro nie zostało wykazane, że umowa była pozorna to należy rozważyć, czy umowa powyższa została zawarta w celu obejścia przepisów ustawy i uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, czy też w celu rzeczywistego świadczenia pracy.

Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z punktu widzenia formalnego nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez nią zakazane. Pojęcie obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, że umowa taka zmierza do obejścia prawa lub jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu, jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej.

W niniejszej sprawie konieczne jest zatem rozważenie okoliczności, jakie towarzyszyły podjęciu zatrudnienia przez odwołującą oraz kwestii, czy podjęcie zatrudnienia wpłynęło korzystnie na jej sytuację osobistą.

Jak już wskazano powyżej zainteresowana pracą świadczyła, a stosunek zobowiązaniowy łączący ją z odwołującą spełniał wszystkie wymogi niezbędne dla uznania go za stosunek pracy.

W ocenie Sądu nie można w każdym przypadku bez głębokiej analizy stanu faktycznego sprawy podważać ważności i skuteczności zawartych umów o pracę, w sytuacji gdy pracownica jest w ciąży. Nie ma bowiem przepisu, który zabraniałby zatrudniania kobiet w ciąży.

Sąd Okręgowy podkreślał, iż zgodnie z art. 232 k.p.c., strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, zaś Sąd może dopuścić dowód przez nie niewskazany. Przepis ten nie nakłada na Sąd żadnego obowiązku, a zwłaszcza przejęcia roli procesowej strony. W ocenie Sądu odwołująca M. K. wykazała, iż miała zamiar faktycznego świadczenia pracy, była zdolna do pracy w momencie jej podjęcia, faktycznie pracą wykonywała. Stosunek umowny, który łączył ją z pracodawcą spełniał wszystkie cechy stosunku pracy. Organ rentowy nie przedstawił żadnych dowodów, które mogłyby podważyć argumentację przytaczaną przez odwołującą i zainteresowaną i wiarygodność powoływanych przez nich dowodów.

Skoro, więc wyniki postępowania dowodowego przed Sądem nie potwierdziły ustaleń dokonanych poprzez organ rentowy, które następnie stały się podstawą wydania spornej decyzji o nie podleganiu przez odwołującą ubezpieczeniu społecznemu, to w tym zakresie decyzję po wyższą należało uznać za błędną.

Kolejną kwestią, którą należało rozważyć było ustalenie czy odwołująca za świadczoną pracą w Spółce (...) Sp. z o.o. otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł miesięcznie, a w konsekwencji należało ustalić wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Świadkowie przesłuchani w niniejszej sprawie wprawdzie potwierdzili, iż odwołująca M. K. świadczyła w spornym okresie pracę na rzecz Spółki (...) Sp. z o.o., jednak z treści ich zeznań nie wynika jakie odwołująca rzeczywiście uzyskiwała wynagrodzenie. W wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego, ustalono, że w 2012r. zainteresowana Spółka wykazała stratę w kwocie 36.849,88 zł, a odwołująca w 2012r. uzyskała dochód netto w wysokości 19.762 zł. Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującej, że za wykonaną pracę otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł miesięcznie. M. K. wcześniej pracowała jako konsultant klienta biznesowego w firmie (...). W okresie od 2011 r. do 2012r. odwołująca pracowała w firmie (...), gdzie otrzymywała wynagrodzenie w wysokości około 3.000 zł miesięcznie. Mając na względzie okoliczności dotyczące dotychczasowej kariery zawodowej odwołującej oraz sytuacji finansowej zainteresowanej Spółki, odwołująca podejmując i świadcząc pracę na rzecz zainteresowanej Spółki nie powinna uzyskać wynagrodzenia w kwocie 7.000 zł brutto miesięcznie. Nawet gdyby uwzględnić okoliczność, że odwołująca część tego wynagrodzenia przeznaczała na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem pracy, to z kolei

trudno byłoby dać wiarę, iż przybliżone koszty pracy odwołującej stanowiły aż 2.500 zł miesięcznie (opłaty za telefon komórkowy, użytkowanie komputera przenośnego oraz paliwo do samochodu). Zatem wskazane wynagrodzenie odwołującej w wysokości 7.000 zł miesięcznie było nieadekwatne do wykonywanych obowiązków i zawyżone.

Sąd nie podzielił poglądu organu rentowego co do pozorności zawartej przez odwołującą umowy o pracę i uznał, że świadczyła ona pracę na rzecz spółki (...) jednak uznał ustalone wynagrodzenie za nieadekwatne do wykonywanych obowiązków jak i kondycji finansowej firmy.

Z tego względu zdaniem Sądu należało ustalić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia M. K. w zainteresowanej spółce od dnia 01.01.2013r. w wysokości wynagrodzenia minimalnego.

Odwołująca nie wskazała w jakiej faktycznej wysokości ponosiła koszty związane z korzystaniem z telefonu komórkowego oraz dojazdów do pracy.

Zgodnie z przepisem § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14.09.2012r. w sprawie wysokości wynagrodzenia za pracę w 2013r. (Dz. U. z 2012r., póź. 1026) od dnia 01.01.2013r. ustala się minimalne wynagrodzenie za pracę w wysokości 1.600 zł.

Zatem należało ustalić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia M. K. w zainteresowanej spółce w wysokości 1.600 zł.

Sąd Okręgowy podkreślał, że w przedmiotowym postępowaniu ciężar dowodu w zakresie wykazania, że odwołująca uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł miesięcznie spoczywał na odwołującej.

Wyniki postępowania dowodowego przed Sądem w zakresie kwestii podlegania odwołującej obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym doprowadziły do odmiennych ustaleń jak te, których dokonał organ rentowy, dlatego też Sąd I instancji mając na względzie zebrany w sprawie materiał dowodowy, na podstawie cytowanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż M. K. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., ul. (...) podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 01.01.2013r.

Mając na względzie okoliczność, że odwołująca nie wykazała, iż w spornym okresie otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł miesięcznie, dlatego w punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia M. K. w zainteresowanej spółce w wysokości 1.600 zł.

Z tego samego względu, że odwołująca nie wykazała, iż w spornym okresie otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł miesięcznie, Sąd Okręgowy na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w punkcie 3 wyroku oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Z uwagi na okoliczność, iż odwołanie ubezpieczonej M. K. zostało częściowo uwzględnione, a częściowo oddalone Sąd I instancji w punkcie 4 wyroku wzajemnie zniósł koszty zastępstwa procesowego stron.

Wyrok ten co do punktu 2 w części oddalającej odwołanie skarżącej ponad kwotę 1600 zł a więc co kwoty 2900 zł oraz punkt 3 w całości zaskarżyła odwołująca M. K.

Powyższemu orzeczeniu zarzuciła:

1. mające wpływ na wynik postępowania naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zabranego materiału dowodowego w zakresie oceny warunków finansowych na jakich zatrudniona była skarżąca,
2. błędne ustalenia faktyczne, które miały wpływ na treść wyroku, polegające na ustaleniu że wynagrodzenie osoby zatrudnione na stanowisku tożsamym ze Skarżącą wynosi 1600 zł.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu I instancji i ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 4500 zł.

Pozwany organ rentowy nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja odwołującej zasługuje na uwzględnienie jednak z innych przyczyn niż wskazane w środku zaskarżenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał, poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Wobec treści zarzutów apelacyjnych spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Orzeczenie Sądu I instancji o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym zawarte w pkt. 1 wyroku wobec niezaskarżenia przez żadną ze stron uprawomocniło się. Sporny postawał pkt. 2 i 3 wyroku.

W tym miejscu zważyć należy, iż postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem decyzji organu rentowego. Zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tejże decyzji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2010 r., III UK 15/10, LEX nr 667499 oraz z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10, LEX nr 661518, a także powołane tam orzecznictwo). Oznacza to, że zakres rozpoznania w sprawie zakresu ubezpieczeń społecznych musi dotyczyć przedmiotu rozstrzygnięcia decyzji organu rentowego.

W analizowanej sprawie organ rentowy nie orzekł o wysokości podstawy wymiaru składek orzeczenie zatem przez Sąd Okręgowy w pkt. 2 i 3 wyroku wykracza poza zakres zaskarżonej decyzji z tej przyczyny orzeczenie w pkt. 2 i 3 należało uchylić a sprawę przekazać organowi rentowemu do rozpoznania o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 386 § 1 k.p.c..

del. SSO Izabela Halik	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Ewa Cyran
------------------------	-------------------------	---------------